

Materiał ćwiczeniowy dla nauczycieli języka polskiego. Erudycyjność w wypracowaniu maturalnym

Wypracowanie zamieszczone w materiale zostało napisane przez ucznia na temat egzaminacyjny opublikowany w [Informatorze o egzaminie maturalnym z języka polskiego jako przedmiotu dodatkowego \(część pisemna na poziomie rozszerzonym\) od roku szkolnego 2022/2023](#).

Ostateczna liczba punktów w kryterium 2. (KLiK) wyniosła 0 pkt, w związku z czym w pozostałych kryteriach (*Kompozycja wypowiedzi* oraz *Język wypowiedzi*) przyznano 0 pkt i nie oznaczono błędów: w spójności, językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych.

Temat

Autobiografizmu czy reprezentowanej przez pisarza postawy autobiograficznej w literaturze nie należy rozpatrywać w kategoriach dokumentalnego i szczegółowego odzwierciedlenia życia jednostki. Jest to raczej konwencja, która zależnie od kultury artystycznej i światopoglądu epoki, w różnym stopniu i w różny sposób dopuszcza do ujawnienia podmiotowego „ja”, posiadającego cechy autora, mniej lub bardziej zauważalne. (Edyta Dziewońska)

Rozważ, jaką rolę odgrywa autobiografizm w kreacji świata w dziełach literackich różnych epok. Punktem wyjścia do rozważań uczyn fragment tekstu Edyty Dziewońskiej.

W pracy odwołaj się do

- **wybranej lektury obowiązkowej**
- **tekstów literackich z dwóch różnych epok**
- **wybranego kontekstu.**

Błędy rzeczowe, błędy w kompozycji		Błędy językowe (w tym stylistyczne), ortograficzne i interpunkcyjne
rzesz.	<p>01 W procesie tworzenia dzieła literackiego autorzy decydują, jakich</p> <p>02 środków użyją do utworzenia świata literackiego. Jednym z nich jest</p> <p>03 autobiografizm, czyli elementy cech autora zawarte w tekście. We</p> <p>04 fragmencie tekstu Edyty Dziewońskiej można przeczytać, że</p> <p>05 autobiografizm nie jest zwykłym wpisaniem życia autora w tekst, lecz</p> <p>06 konwencją twórcy, który w różnorodnej formie ujawnia podmiotowe „ja”</p> <p>07 i w wieloraki sposób pokazuje je w tekście na przestrzeni czasu.</p> <p>08 <u>W renesansie</u>, epoce, gdzie królował klasycyzm, a uczucia były</p> <p>09 podporządkowane umysłowi, <u>autobiografizm postrzegano jak coś</u></p> <p>10 <u>niepożądanego</u>, jednak można się go doszukać w „Trenach”,</p> <p>11 cyklu dziewiętnastu trenów polskiego poety Jana Kochanowskiego,</p> <p>12 w którym to odchodzi od tradycyjnej formy i nie poświęca go jakiegś</p> <p>13 zmarłej postaci z elit społecznych, lecz swojej własnej córce, Urszuli,</p> <p>14 oraz zamieszcza w nim rozmyślenia refleksyjno-światopoglądowe.</p> <p>15 Szczególnie widoczne jest to w trenie VII, rozpoczynającym się od</p> <p>16 słów: „Nieszczęsne ochędóstwo, żalosne ubiory...”. Podmiot liryczny,</p> <p>17 w którym można doszukać się cech Kochanowskiego, ogląda ubrania</p> <p>18 zmarłej córki, które wciąż znajdują się w jego domu. Zrozpaczony</p> <p>19 ojciec uświadamia sobie, że córka już do niego nie wróci i nie może</p> <p>20 pogodzić się z tą stratą.</p>	

	21	Romantyzm to epoka, w której autobiografizm miał szczególne	
	22	znaczenie. Twórcy romantyczni, idący za przykładem poprzedników,	
	23	takich jak Friedrich Schiller – autor „Zbójców”, chętnie odnosili się	
	24	w swoich utworach do własnych doświadczeń, a także do aktualnych	
	25	problemów politycznych i społecznych. Doskonałym przykładem	
	26	takiego utworu jest trzecia część „Dziadów”, dramatu romantycznego	
	27	Adama Mickiewicza. Lektura jest pełna wątków biograficznych. Poeta	
	28	nawiązuje do procesu filomatów z lat 1823–24, w którym sam został	
	29	oskarżony i skazany na zesłanie w głąb Rosji. W dedykacji utworu	
	30	autor pisze, że poświęca dzieło swoim zmarłym w głębi Cesarstwa	
	31	Rosyjskiego przyjaciółom, a także umieszcza ich w roli bohaterów	
	32	aktu pierwszego, na przykład Tomasza Zana, przyjaciela Mickiewicza	
	33	i czołowego działacza związku filaretów. Podobnie, postać Senatora	
rzecz.	34	z <u>szóstego, siódmego i ósmego aktu</u> wzorowana jest na Mikołaju	
	35	Nowosilcowie – urzędniku carskim, rusyfikatorze, osobiście	
	36	zaangażowanym w śledztwo przeciw spiskowcom. Co ważniejsze,	
	37	Mickiewicz wykorzystuje swoje własne doświadczenia z lat 20. XIX	
	38	wieku do snucia rozważań na temat klęski powstania listopadowego.	
rzecz.	39	Mickiewicz, za pomocą postaci Konrada w <u>drugim akcie</u> , dzieli się	
	40	swoimi myślami. Porusza między innymi koncepcje związane	
	41	z poezją, jej tworzeniem i zrozumieniem; lecz co najważniejsze –	
	42	buntuje się przeciwko Bogu, zarzuca mu nieczułość, brak	
	43	miłosierdzia. Obwinia go za to, że pozwala na cierpienie wielu	
	44	Polaków, podczas gdy on sam „za miliony kocha i cierpi katusze”.	
	45	Dzięki swojej empatii Konrad stawia się wyżej od Boga. Dokonuje	
rzecz.	46	również czegoś bardzo kontrowersyjnego – <u>porównuje Boga do cara</u> ,	
	47	który dla większości Polaków był uosobieniem zła. Jednak	
rzecz.	48	najważniejsze przesłanie zawarte jest w widzeniu ks. Piotra z <u>aktu</u>	
	49	<u>piątego</u> – Mickiewicz czyni Polskę Chrystusem narodów. Tak samo	
	50	jak Chrystus na krzyżu, tak Polska cierpi w trakcie zaborów, ale po	
	51	katuszach nastąpi zmartwychwstanie. Taki mesjanizm był chciany	
	52	przez ówczesnych Polaków, którzy, będąc pod zaborami,	
	53	potrzebowali czegoś na pokrzepienie serc. Trzecia część „Dziadów”	
	54	to dzieło, w którym autobiografizm przejawia się w wielu aspektach:	
	55	manifeście do rodaków, nienawiści do prześladowców, czy	
	56	upamiętnieniu przyjaciół. Jest on jednak trudny do zauważenia bez	

57	znajomości faktów z życia Adama Mickiewicza oraz rozeznania	
58	w sytuacji społeczno-kulturalno-politycznej na ziemiach polskich	
59	w czasach zaborów i pojęcia symboliki użytej w tekście.	
60	Również pisarze współcześni opisywali ważne wydarzenia	
61	w swoim życiu i poddawali je refleksji w literaturze. Widać to między	
62	innymi na przykładzie Tadeusza Borowskiego, którego lata	
63	twórczości przypadły na okres po II wojnie światowej. Borowski w	
64	cyklu opowiadań opisuje doświadczenia z obozu koncentracyjnego	
65	w Auschwitz, do którego trafił podczas wojny. Jedno z opowiadań,	
66	które bardzo wyraźnie prezentuje wydarzenia oraz własne refleksje	
67	pisarza z tamtego okresu, nosi tytuł „U nas, w Auschwitzu”. Borowski	
68	pokazuje, jak funkcjonował obóz, ale również swoje refleksje	
69	związane z tym, czego doświadczył. Porównuje to miejsce do modelu	
70	państwa totalitarnego, mówi o nim „obóz oszustw”. Również poprzez	
71	tonację wypowiedzi, nie można nazwać tekstu Borowskiego	
72	dokumentacją, gdyż stosuje on często ironię, wręcz kpi z obozowych	
73	realiów. Tonacja ta ma pokazać czytelnikowi rozmiar tragedii, jaka się	
74	rozgrywa – więźniowie przywykli do stanu rzeczy, ustanowiła się	
75	stabilna rzeczywistość, a jednak w dalszym ciągu miejsce to	
76	stanowiło fabrykę śmierci. Również tytuł opowiadania wskazuje na	
77	identyfikację z miejscem. Opowiadanie Borowskiego zawiera o wiele	
78	więcej niż opis przeżyć więźnia – stanowi analizę doświadczeń, jakie	
79	go spotkały w obozie koncentracyjnym.	
80	Podsumowując, autobiografizm jest konwencją, do której autorzy	
81	tekstów literackich na przestrzeni epok podchodzą odważniej	
82	i chętniej. Są punktem wyjścia do poruszenia kwestii dla nich	
83	ważnych; są to między innymi radzenie sobie ze śmiercią bliskiej	
84	osoby, pragnienie wolności i walki o nią oraz wartość niewinnego	
85	życia. Jednak to, w jakim stopniu autobiografizm będzie w dziełach	
86	widoczny (i czy w ogóle będzie) oraz sposób jego użycia zależy od	
87	kilku czynników: epoki, w której żyje autor; trendu bądź środowiska,	
88	w którym tworzy; i samego etapu życia w którym się znajduje.	
		[772 wyrazy]

Jeżeli 0 pkt – wskaż powód.							
1.	Spełnienie formalnych warunków polecenia	0	1	Błąd kardynalny.	Brak lektury obowiązkowej.	Nie dotyczy problemu.	Nie jest wypowiedzią argumentacyjną.

Uzasadnienie oceny:

Wypracowanie w całości spełnia formalne warunki polecenia:

- znajduje się w nim odwołanie do tekstów literackich z trzech różnych epok (*Dziadów* cz. III Adama Mickiewicza, *Trenów* Jana Kochanowskiego, opowiadań Tadeusza Borowskiego), w tym do lektury obowiązkowej (*Dziadów* cz. III Adama Mickiewicza, *Trenów* Jana Kochanowskiego)
- w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu
- jest wypowiedzią argumentacyjną
- nie zawiera kardynalnego błędu rzeczowego.

2.	Kompetencje literackie i kulturowe	0	1	2	3	4	5	6	7	8	Liczba błędów rzeczowych	OGÓŁEM KLiK
		9	10	11	12	13	14	15	16		3	0

Uzasadnienie oceny:

W wypracowaniu funkcjonalnie wykorzystany został jeden utwór – *Dziady* cz. III Adama Mickiewicza. *Treny* Jana Kochanowskiego zostały wykorzystane niefunkcjonalnie, a opowiadanie Tadeusza Borowskiego – częściowo funkcjonalnie. Szczegółowy komentarz do oceny funkcjonalności wykorzystania utworów literackich znajduje się [tutaj](#) (**Material ćwiczeniowy dla nauczycieli języka polskiego. Kompetencje literackie i kulturowe w wypracowaniu na poziomie rozszerzonym**).

Trzy błędy rzeczowe skutkowało przyznaniem 0 pkt w kryterium KLiK, co spowodowało, że – zgodnie z zasadami oceniania – w pozostałych kryteriach (*Kompozycja wypowiedzi* oraz *Język wypowiedzi*) przyznano 0 pkt i nie oznaczono błędów: w spójności, językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych.

Łączna liczba punktów: 1